

EDWARD JELEŃSKI
ZOFIA KAPRZYK
STANISŁAW MAKOWSKI

IV. KOSZTY PODSTAWOWYCH PRODUKTÓW ROLNYCH W PAŃSTWOWYCH GOSPODARSTWACH ROLNYCH W 1961/62 r.

Opracowanie przedstawia wyniki obliczenia i struktury jednostkowych kosztów produkcji 10 ziemiopłodów i 5 grup inwentarza żywego.

Nakłady produkcji roślinnej dotyczą całego cyklu produkcyjnego, czyli od rozpoczęcia podorywki aż do ukończenia omłotów. Dla ziemiopłodów zebranych w 1961/62 r. są to nakłady poniesione od jesieni 1960 r. do wiosny 1962 r. (koniec omłotów). Nakłady produkcji zwierzęcej obejmują rok gospodarczy 1961/62.

Koszty produkcji poszczególnych artykułów obliczone zostały na podstawie zapisów prowadzonych w księgowości PGR. Nakłady pracy i siły pociągowej zostały ustalone na podstawie ścisłej analizy zapisów prowadzonych codziennie w dziennikach gospodarczych.

Reprezentacja przedstawiona w niniejszym opracowaniu stanowi 60 gospodarstw.

Gospodarstwa zostały podzielone na 2 równe grupy na podstawie wielkości rozchodów pieniężnych na 1 ha (po wyłączeniu nakładów na przemysł), mianowicie na gospodarstwa niskonakładowe i wysokonakładowe. Graniczna wielkość nakładów przy podziale gospodarstw na 2 równe grupy wypadła 5800 zł/ha.

1. ROZMIESZCZENIE ZBADANYCH GOSPODARSTW

Rozmieszczenie gospodarstw przedstawimy wg Wojewódzkich Zjednoczeń PGR połączonych w zależności od podobnego stopnia zagospodarowania.

Tabela I

Rozmieszczenie badanych gospodarstw PGR

Grupy Wojewódzkich Zjednoczeń PGR	Liczba gospodarstw w reprezentacji	% gospodarstw reprezentacji w stosunku do ogółu przedsięb.
Warszawa, Łódź, Katowice, Kielce	6	1,9
Poznań, Bydgoszcz	7	1,2
Gdańsk	6	1,7
Wrocław, Opole	14	2,0
Lublin, Rzeszów	1	0,5
Koszalin, Szczecin, Zielona Góra	19	1,4
Olsztyn, Białystok	7	1,0
	60	1,4

2. REPREZENTATYWNOŚĆ ZBADANYCH GOSPODARSTW

W celu umożliwienia orientacyjnej oceny reprezentatywności zbadanych gospodarstw podajemy zestawienie porównawcze kilku podstawowych wskaźników określających organizację i produkcję gospodarstw poszczególnych grup oraz ogółu PGR również podzielonych na niskonakładowe i wysokonakładowe (tabela II).

Przedstawione wskaźniki, a szczególnie plony, mleczność oraz poziom rozchodów mają decydujące znaczenie na kształtowanie się jednostkowych kosztów produkcji.

Można stwierdzić, że zbadane gospodarstwa dość dobrze reprezentują ogół PGR w zakresie podanych wskaźników obliczonych dla gospodarstw niskonakładowych i wysokonakładowych. Stosunkowo spora różnica poziomu plonów 4 zbóż całej reprezentacji i całości PGR (20 q/ha i 16 q/ha) przy identycznym poziomie plonów 4 zbóż dla PGR niskonakładowych (15 q/ha) i przy niewielkiej różnicy dla PGR wysokonakładowych (24 q/ha i 22 q/ha) wynika stąd, że w całości PGR znacznie większy udział mają WZ PGR niskonakładowe, natomiast w naszej reprezentacji liczba gospodarstw obu grup jest jednakowa.

Średnio dla 9 podanych wskaźników, różnica ich poziomu dla gospodarstw zbadanych i ogółu PGR wynosi 8,5%.

3. PORÓWNAWCZA CHARAKTERYSTYKA WYPOSAŻENIA I DZIAŁALNOŚCI GRUP ZBADANYCH GOSPODARSTW W LATACH 1960/61 i 1961/62

W celu scharakteryzowania reprezentacji gospodarstw, dla których przedstawione są dalej szczegółowe struktury kosztów jednostkowych, podajemy wybrane wskaźniki charakteryzujące wyposażenie, organizację i wyniki działalności produkcyjno-finansowej.

Wskaźniki te zamieszczamy też dla reprezentacji PGR zbadanej w poprzednim roku (1960/61). Porównawcze zestawienie dla dwóch lat daje również dla jednostkowych kosztów produkcji zwierzęcej, oraz dla trzech ziemiopłodów, a także dla nakładów wyrażonych w jednostkach naturalnych dotyczących poszczególnych ziemiopłodów i poszczególnych grup zwierząt (tab. III i IV).

Na podstawie podanych wskaźników można ogólnie stwierdzić, że gospodarstwa wysokonakładowe, wykazujące rozchody pieniężne na 1 ha użytków rolnych (8587 zł) prawie dwukrotnie wyższe niż gospodarstwa niskonakładowe (4843 zł), miały także odpowiednio wyższe przychody i ośmiokrotnie lepszy wynik finansowy wyrażony w złotych na 1 ha użytków rolnych (962 i 119 zł/ha).

Wynika stąd, że uintensywnianie produkcji gospodarstw państwowych wywiera dodatni wpływ zarówno na poziom ich produkcji jak i rentowność.

Gospodarstwa wysokonakładowe (intensywniejsze) posiadały znacznie większą obsadę inwentarzem żywym, a w związku z tym silniejsze nawożenie organiczne oraz większy udział roślin okopowych i motylkowych w strukturze zasiewów. Stosowały one też silniejsze nawożenie mineralne. W rezultacie gospodarstwa wysokonakładowe osiągnęły znacznie

wyższe plony. Plon przeliczeniowy, który określa łącznie poziom plonów 4 zbóż i okopowych, wyniósł w 1961/62 r. dla gospodarstw niskonakładowych 15,6 q/ha, a dla gospodarstw wysokonakładowych 23,4 q/ha.

W związku z wyższymi plonami i wyższymi wydajnościami zwierząt gospodarstwa wysokonakładowe uzyskały niższe jednostkowe koszty produkcji poszczególnych ziemiopłodów i produktów zwierzęcych pomimo, że nakłady na 1 ha i na 1 sztukę inwentarza rocznie miały one znacznie wyższe.

Tabela II

Porównanie niektórych wskaźników gospodarstw zbadanych w 1961/62 r. i ogółu PGR

Wyszczególnienie	Nisko- nakładowe gospo- darstwa	Wysoko- nakładowe gospo- darstwa	Razem	Wskaźnik (ogół PGR = 100)
Plon 4 zbóż q/ha				
Gosp. zbadane	15	24	20	125
Ogół PGR	15	22	16	100
Plon buraków cukrowych q/ha				
Gosp. zbadane	200	254	230	102
Ogół PGR	199	246	224	100
Plon ziemniaków q/ha				
Gosp. zbadane	118	152	133	106
Ogół PGR	123	159	125	100
Mleczność l/krowę				
Gosp. zbadane	2 576	3 081	2 829	112
Ogół PGR	2 286	2 863	2 520	100
Bydło szt/100 ha				
Gosp. zbadane	38	55	46	104
Ogół PGR	37	54	44	100
% zbóż w strukt. zasiewów				
Gosp. zbadane	45	43	44	96
Ogół PGR	46	44	46	100
% buraków cukrowych przemy- słowych i ziemniaków w struk. zasiewów				
Gosp. zbadane	9	12	11	110
Ogół PGR	8	11	10	100
Rozchody zł/ha uż. r.				
Gosp. zbadane	4 843	8 587	6 714	105
Ogół PGR	5 201	8 463	6 368	100
Załoga osób/100 ha				
Gosp. zbadane	10,3	16,6	13,5	108
Ogół PGR	.	.	12,5	100

Porównanie wskaźników obliczonych dla reprezentacji dwóch kolejnych lat nie wykazuje zasadniczych różnic. Widoczne jest pewne zmniejszenie załogi (o 0,6 osób na 100 ha), i zmniejszenie liczby koni (o 0,5 sztuk na 100 ha).

Jednostkowe koszty produkcji roślinnej wykazały bardzo nieznaczną tendencję wzrostu, natomiast nieco silniej wzrosły jednostkowe koszty produkcji zwierzęcej. Porównanie w zakresie jednostkowych kosztów obliczonych dla dwóch kolejnych lat nie jest w pełni porównywalne ze względu na pewne zmiany jakie nastąpiły w obliczeniach 1961/62 roku w porównaniu z rokiem poprzednim (zmiana wysokości odpisów amortyzacyjnych w związku z nową wyceną środków trwałych).

Dla jednostkowych kosztów 1960/61 r. podanych w zestawieniu porównawczym została dokonana poprawka pozwalająca jedynie na orientacyjne porównanie z jednostkowymi kosztami 1961/62 r.

Bardziej porównywalne dla kolejnych lat są nakłady wyrażone w jednostkach naturalnych przedstawione na kilku kolejnych zestawieniach. Z zestawień tych wynika obniżenie nakładów pracy (z wyjątkiem żyta) i siły pociągowej, a wzrost zużycia nawozów mineralnych pod poszczególne rośliny (również z wyjątkiem żyta).

Pewne zmiany wskaźników nakładów widoczne są także w produkcji zwierzęcej. Widoczne są nieco mniejsze nakłady pracy przy obsłudze bydła a nieco wyższe przy trzodzie chlewnej. Ogólnie widoczne jest zmniejszenie zużycia pasz treściwych, a dla bydła również i okopowych — przy utrzymaniu mleczności krów na niezmienionym poziomie i przy nieznaczej poprawie wielkości przyrostów dziennych tuczników.

Tabela III

Porównanie wskaźników reprezentacji PGR 1960/61 r. i 1961/62 r.

Wyszczególnienie	Niskonakładowe gospodarstwa		Wysokonakładowe gospodarstwa		Razem	
	1960/61	1961/62	1960/61	1961/62	1960/61	1961/62

Wskaźniki organizacyjne

Obszar gospodarstwa ha	562	565	390	355	476	460
uż. r.						
Wskaźnik bonitacji gleb	1,8	1,8	2,0	2,1	1,9	1,9
% gleb lepszych	.	44	.	63	.	54
Liczba pracowników/100 ha	11,7	10,3	18,0	16,6	14,9	13,5
Liczba koni rob./100 ha	4,2	3,8	5,9	5,4	5,1	4,6
Liczba traktorów/100 ha	1,1	1,2	1,4	1,5	1,25	1,35
% zbóż w uż. r.	38	36	38	34	38	35
% okopowych w uż. r.	11	11	19	16	15	13
% motylkowych w uż. r.	16	15	17	18	17	16
% łąk i pastwisk w uż. r.	23	25	13	19	18	22
Obornik q/ha gr. ornych	43	42	57	62	50	52
Nawozy miner. kg cz.						
skł/ha uż. r.	71	67	103	107	87	88
Plon przeliczeniowy q/ha	15,5	15,6	21,8	23,4	18,7	19,6
Inwentarz żywy szt.						
duże/100 ha	41	39	61	57	51	48

Tabela III c.d.

Wyszczególnienie	Niskonakładowe gospodarstwa		Wysokonakładowe gospodarstwa		Razem	
	1960/61	1961/62	1960/61	1961/62	1960/61	1961/62
Krowy szt. rzeczywiste/100 ha	17	14	23	24	20	19
Nakłady rob.-dni/ha	30,5	25,9	46,1	42,7	38,6	34,4
Nakłady koniodni/ha	9,1	8,0	14,6	13,0	12,0	10,5
Nakłady traktorodni/ha	1,5	1,4	2,1	2,0	1,8	1,7
Ilość dni pracy na 1 konia rocznie	212	210	248	246	231	228
Ilość dni pracy na 1 traktor rocznie	141	132	161	147	151	139
Ilość lat bez zmiany kierownika		5		6		6
Wskaźniki działalności finansowej						
Przychody zł/ha	5 308	4 962	9 572	9 549	7 409	7 315
w tym prod. roślinna %	44	40	46	46	45	44
prod. zwierzęca %	35	38	39	40	37	39
prod. przemysłowa %	5	8	5	6	5	7
inne %	16	14	10	8	13	10
Rozchody zł/ha	4 887	4 843	8 716	8 587	6 802	6 714
w tym płace i ubezp.	2 113	1 886	3 467	3 215	2 790	2 551
paliwo	275	239	378	322	327	281 ^a
pasze kupne	300	315	907	879	603	597
Wydajność pracy zł/1 robotnika	63 042	65 497	70 681	68 549	66 861	67 023
Wynik finansowy zł/ha	421	119	856	962	607	601
Koszty jednostkowe						
Zyto						
Koszt 1 ha	5 296	5 046	6 385	7 234	5 834	5 995
Koszt 1 q	335	284	251	278	280	281
Plon q/ha	14,3	15,1	22,1	22,0	18,5	18,1
Jęczmień jary						
Koszt 1 ha	5 325	4 636	6 246	6 887	5 806	5 761
Koszt 1 q	291	294	219	258	254	272
Plon q/ha	16,6	14,2	25,2	23,6	21,1	18,9
Buraki cukrowe						
Koszt 1 ha	12 464	11 575	12 470	13 155	12 514	12 453
Koszt 1 q	54	54	47	48	48	50
Plon q/ha	237	200	256	254	248	230
Bydło mleczne						
Koszt utrzym. 1 szt. rocznie	8 820	9 344	9 453	10 369	9 148	9 856
Koszt 1 litra mleka	2,54	2,94	2,46	2,86	2,50	2,90
Mleczność l/krowę	2 610	2 576	3 011	3 081	2 817	2 829
Jałowizna						
Koszt utrzym. 1 szt. rocznie	5 123	4 841	5 590	5 523	5 265	5 182

Tabela III c. d.

Wyszczególnienie	Niskonakładowe gospodarstwa		Wysokonakładowe gospodarstwa		Razem	
	1960/61	1961/62	1960/61	1961/62	1960/61	1961/62
Wartość przyrostu 1 szt. rocznie	2 210	2 164	2 705	2 721	2 466	2 439
Maciory						
Koszt utrzym. 1 szt. rocznie	6 719	6 717	6 783	6 838	6 756	6 765
Koszt produkcji 1 prosięcia	611	580	476	542	542	560
Ilość prosiąt od 1 maciory	10,0	10,9	12,9	12,2	11,4	11,5
Tuczniaki						
Koszt utrzym. na 100 kg przyrostu	2 330	2 721	2 320	2 216	2 310	2 456
Koszt 1 kg żywca	23,0	26,2	22,3	22,5	22,5	24,4
Przeciętna waga sprzedanej sztuki	101	98	103	95	101	96
^a Obniżenie cen.						

Tabela IV

Porównawcze zestawienie wybranych nakładów produkcji roślinnej wyrażonych w jednostkach naturalnych na 1 ha oraz plonów (pełny cykl)

Wyszczególnienie	Jednostka miary	1960/61	1961/62	Wskaźnik (1960/61=100)
Żyto				
Robotnicy	rob.-dni	15,1	15,8	105
Konie	koniodni	4,9	4,7	96
Traktory	trak.-dni	1,3	1,3	100
Kombajny	dni	0,09	0,08	89
Nawozy azotowe	q	1,2	1,1	92
Nawozy fosforowe	q	1,1	1,0	91
Nawozy potasowe	q	1,1	1,0	91
Wapno	q	0,2	0,2	100
Sznurek	kg	3,3	3,2	97
Plon	q	18,5	18,1	98
Pszenica ozima				
Robotnicy	rob.-dni	16,0	15,0	94
Konie	koniodni	6,0	5,2	87
Traktory	trakt.-dni	1,4	1,2	86
Kombajny	dni	0,05	0,08	160
Nawozy azotowe	q	1,6	1,6	100
Nawozy fosforowe	q	1,3	1,7	131
Nawozy potasowe	q	1,5	1,8	120
Wapno	q	0,5	1,1	220
Sznurek	kg	4,0	3,7	93
Plon	q	17,7	21,4	121

Tabela IV c.d.

Wyszczególnienie	Jednostka miary	1960/61	1961/62	Wskaźnik (1960/61=100)
Jęczmień jary				
Robotnicy	rob.-dni	14,9	12,2	82
Konie	koniodni	5,3	4,6	87
Traktory	trakt.-dni	1,1	1,1	100
Kombajny	dni	0,04	0,04	100
Nawozy azotowe	q	0,8	1,0	125
Nawozy fosforowe	q	1,1	1,4	127
Nawozy potasowe	q	1,1	1,3	118
Wapno	q	0,7	0,9	129
Sznurek	kg	3,6	3,6	100
Plon	q	21,1	18,9	90
Owies				
Robotnicy	rob.-dni	15,4	12,5	81
Konie	koniodni	5,1	4,1	80
Traktory	trakt.-dni	1,1	1,2	109
Kombajny	dni	0,04	0,03	75
Nawozy azotowe	q	0,9	1,0	111
Nawozy fosforowe	q	1,0	1,2	120
Nawozy potasowe	q	1,1	1,0	91
Wapno	q	0,1	0,2	200
Sznurek	kg	4,0	3,8	95
Plon	q	19,8	20,3	103
Rzepak ozimy				
Robotnicy	rob.-dni	19,7	14,5	74
Konie	koniodni	7,3	5,4	74
Traktory	trakt.-dni	1,7	1,3	76
Kombajny	dni	0,17	0,28	165
Nawozy azotowe	q	3,1	3,3	106
Nawozy fosforowe	q	1,8	1,7	94
Nawozy potasowe	q	2,0	1,7	85
Wapno	q	2,0	2,3	115
Sznurek	kg	5,0	3,3	66
Plon	q	15,3	17,2	112
Groch				
Robotnicy	rob.-dni	22,4	15,9	71
Konie	koniodni	8,3	5,2	63
Traktory	trakt.-dni	1,0	1,1	110
Nawozy azotowe	q	0,5	0,7	140
Nawozy fosforowe	q	1,6	1,5	94
Nawozy potasowe	q	1,4	1,4	100
Wapno	q	5,0	5,3	106
Plon	q	13,3	10,3	77

Tabela IV c.d.

Wyszczególnienie	Jednostka miary	1960/61	1961/62	Wskaźnik (1960/61=100)
Buraki cukrowo-przemysłowe				
Robotnicy	rob.-dni	55,9	53,4	96
Konie	koniodni	7,6	5,3	70
Traktory	trakt.-dni	1,6	1,2	75
Nawozy azotowe	q	3,5	4,4	125
Nawozy fosforowe	q	1,8	2,3	128
Nawozy potasowe	q	2,3	2,9	126
Wapno	q	6,1	7,7	126
Plon	q	248	230	93
Buraki pastewne				
Robotnicy	rob.-dni	55,3	47,1	85
Konie	koniodni	11,5	10,9	95
Traktory	trakt.-dni	1,9	1,5	79
Nawozy azotowe	q	3,0	3,2	107
Nawozy fosforowe	q	1,4	1,4	100
Nawozy potasowe	q	2,0	2,6	130
Wapno	q	3,5	6,7	191
Pion	q	368	310	84
Ziemniaki				
Robotnicy	rob.-dni	44,6	41,5	93
Konie	koniodni	13,1	11,3	86
Traktory	trakt.-dni	2,7	2,2	81
Nawozy azotowe	q	1,1	1,1	100
Nawozy potasowe	q	1,2	1,7	142
Nawozy fosforowe	q	0,9	1,3	144
Wapno	q	0,8	0,7	88
Plon	q	124	133	107
Bydło mleczne				
Robotnicy	rob.-dni	30,6	29,4	96
Konie	koniodni	10,1	10,6	105
Pasze treściwe	q	5,9	4,9	83
Pasze okopowe	q	17,8	11,8	66
Wydajność mleka	litry	2817	2829	100
Jałowizna				
Robotnicy	rob.-dni	12,4	11,7	94
Konie	koniodni	4,8	5,1	106
Pasze treściwe	q	3,3	2,8	85
Pasze okopowe	q	8,2	5,4	66
Wartość przyrostu	zł	2466	2439	99

Tabela IV c. d.

Wyszczególnienie	Jednostka miary	1960/61	1961/62	Wskaźnik (1960/61=100)
Maciory				
Robotnicy	rob.-dni	16,5	16,9	102
Konie	koniodni	3,4	4,6	135
Pasze treściwe	q	8,8	7,6	86
Pasze okopowe	q	13,8	14,6	106
Liczba odchow. prosiąt	szt.	11,4	11,5	101

Tuczniaki (na 100 kg przyrostu)

Robotnicy	rob.-dni	3,5	3,9	111
Konie	koniodni	1,2	1,4	117
Pasze treściwe	q	4,0	3,7	93
Pasze okopowe	q	7,0	7,6	109
Jednostki pokarm. na 1 kg		7,5	7,2	96
Waga sprzedanego tuczniaka	kg	101	96	95
Przyrost dzienny na sztuce	kg	0,305	0,314	103

4. NIEKTÓRE WSPÓŁZALEŻNOŚCI JEDNOSTKOWYCH KOSZTÓW PRODUKCJI

Współzależność między kosztem 1 q i 1 ha a poziomem plonów została zbadana dla żyta, jęczmienia j. i buraków cukrowych. Z zestawień tych wynika, że istnieje wyraźna współzależność między wysokością plonów i kosztami jednostkowymi. Im wyższe są plony tym niższe koszty produkcji 1 q i wyższe koszty produkcji przypadające na 1 ha. Na wyraźną współzależność, jaka jest widoczna między poziomem plonów i kosztami 1 ha, wpłynęło zastosowanie produkcji globalnej jako klucza do podziału kosztów pośrednich między poszczególne ziemiopłody.

Ten sposób podziału powoduje wyraźny wzrost narzutu kosztów pośrednich wraz ze wzrostem plonu. Przy stosowaniu innych kluczy podziałowych (nakłady pracy, koszty bezpośrednie itp.) występowała w znacznie mniejszym stopniu zależność kosztów 1 ha od wysokości plonów. Niejednokrotnie wyższe plony występowały przy niższych kosztach na 1 ha, jeżeli np. dzięki terminowemu wykonaniu zabiegów produkcyjnych i dobrej organizacji pracy nakłady były dokonywane oszczędnie, a w związku z tym także mniejszy był narzut kosztów pośrednich¹.

Na podstawie przedstawionych współzależności została obliczona wielkość obniżki kosztów produkcji 1 q w związku ze wzrostem plonu o 1 q.

¹ Zagadnienie wpływu zmiany klucza podziałowego na omawiane współzależności zostanie przedstawione bliżej w oddzielnym opracowaniu.

Tabela V

Współzależność między plonami, kosztem 1 q i nakładami na 1 ha

Przedziały klasowe q/ha	1960/61				1961/62			
	Ilość gospo- darstw	Średni plon q/ha	Koszt zł/q	Koszt zł/ha	Ilość gospo- darstw	Średni plon q/ha	Koszt zł/q	Koszt zł/ha
Żyto								
do 13	13	10,7	408	4 900	9	11,2	366	4 569
13—16	11	15,0	271	4 815	11	14,6	315	5 424
16—19	8	16,8	301	6 001	12	16,8	269	5 277
19—22	11	20,8	238	6 169	10	20,5	267	6 539
ponad 22	14	27,2	208	7 055	11	26,3	259	8 024
Jęczmień jary								
do 10					8	7,5	520	4 062
10—13	5	11,5	377	4 678	8	11,5	352	4 402
13—16	11	14,9	285	4 819	5	14,2	335	5 246
16—19	8	17,3	257	5 067	7	17,5	276	5 390
19—22	10	20,8	257	6 102	4	20,4	233	5 505
22—25	9	23,0	230	5 988	10	23,7	226	6 172
25—28	5	25,9	238	7 119	8	26,0	237	6 954
ponad 28	10	31,3	198	7 012	6	31,0	245	8 597
Buraki cukrowe								
100—140	2	118	81	10 031	4	130	70	9 732
140—180	6	167	59	10 596	9	159	66	11 129
180—220	13	200	50	10 821	15	186	52	11 312
220—260	10	238	52	13 288	8	241	49	12 582
260—300	11	276	43	13 089	11	274	45	13 448
ponad 300	12	338	39	14 140	8	342	38	14 388

Tabela VI

Obniżka kosztu 1 q przy wzroście plonu o 1 q

1960/61		1961/62	
Plony w granicach od — do	Obniżka kosztu 1 q przy wzroście plonu o 1 q zł	Plony w granicach od — do	Obniżka kosztu 1 q przy wzroście plonu o 1 q zł
Żyto			
10,7 — 15,0	31,9	11,2 — 14,6	15,0
15,0 — 20,8	5,7	14,6 — 20,5	8,1
20,8 — 27,2	4,7	20,5 — 26,3	1,4
Jęczmień			
11,5 — 17,3	20,7	7,5 — 14,2	27,6
17,3 — 23,0	4,7	14,2 — 20,4	16,5
23,0 — 31,3	3,9	20,4 — 26,0	+ 0,7
Buraki cukrowe			
118 — 200	0,38	130 — 186	0,32
200 — 276	0,09	186 — 274	0,08
276 — 338	0,06	274 — 342	0,10

Obniżka kosztu 1 q przy wzroście plonu o 1 q zależna jest od poziomu plonów.

Przy niskim poziomie plonów obniżka jest większa niż przy wysokim poziomie, gdzie wzrost plonów o każdą następną jednostkę wymaga znacznie większych nakładów.

W zakresie produkcji zwierzęcej została przedstawiona współzależność występująca między mlecznością krów, kosztem produkcji 1 litra i rocznym kosztem utrzymania krowy.

Z zestawienia wynika, że istnieje wyraźna współzależność wydajności krowy i rocznego kosztu jej utrzymania. Widoczny jest również wpływ wzrostu mleczności na obniżenie kosztu produkcji 1 litra.

W roku 1960/61 następowało stopniowe obniżanie się kosztu produkcji 1 litra wraz ze wzrostem mleczności i po przekroczeniu poziomu 3 000 litrów koszt 1 litra znalazł się na granicy opłacalności (koszt = 2,45 zł, cena = 2,40 zł).

W roku 1961/62 koszt produkcji 1 litra wypadł ogólnie wyższy niż w roku poprzednim. Wraz ze wzrostem mleczności widoczna jest obniżka kosztu produkcji 1 litra.

Tabela VII

Współzależność między mlecznością krów, kosztem produkcji 1 l mleka i kosztem utrzymania krowy

Przedziały klasowe wg mleczności l	Ilość gosp.	Średnia mleczność roczna l	Koszt 1 ltr. mleka zł	Roczny koszt utrzymania krowy zł
1960/61				
do 2 500	10	2 172	2,63	7 910
2 500 — 3 000	13	2 740	2,55	9 090
ponad 3 000	12	3 399	2,45	10 263
1961/62				
do 2 500	8	2 184	3,14	8 624
2 500 — 3 000	14	2 774	2,83	9 608
ponad 3 000	13	3 541	2,78	11 263

Tabela VIII

Obniżka kosztu produkcji 1 litra mleka przy wzroście mleczności 1 krowy o 100 litrów rocznie

1960/61		1961/62	
Mleczność w litrach od — do	Obniżka kosztu 1 litra przy wzroście mleczności o 100 litrów rocznie zł	Mleczność w litrach od — do	Obniżka kosztu 1 litra przy wzroście mleczności o 100 litr. rocznie zł
2 172 — 2 740	0,014	2 184 — 2 774	0,053
2 740 — 3 399	0,015	2 774 — 3 541	0,007

Współzależność między kosztem produkcji 1 litra mleka i wydajnością krów w 1960/61 ułożyła się inaczej niż współzależność między plonem i kosztem 1 q w produkcji roślinnej, gdzie obniżka kosztu 1 q przy wzroście plonu o 1 q była znacznie wyższa przy niskim poziomie plonów.

Obniżka kosztu produkcji 1 litra mleka przy wzroście mleczności o 100 litrów rocznie od 1 krowy wynosiła w 1960/61 r. 0,014 zł dla niskiego poziomu mleczności i 0,015 zł dla wysokich mleczności.

5. UWAGI DO WYKONANEGO OBLICZENIA JEDNOSTKOWYCH KOSZTÓW PRODUKCJI

- a) Koszt pracy robotników wykazany na rachunkach poszczególnych ziemiopłodów i produkcji zwierzęcej jest to iloczyn nakłód pracy w dniach (ustalonych na podstawie zapisów w dzienniku gospodarczym) i średniego kosztu 1 dnia, na który składają się płace, ubezpieczenia społeczne (10% płac) oraz różnica między kosztem świadczeń i odpłatnością.
- b) Koszt siły pociągowej. — Koszt użycia koni do pracy wykazany na rachunkach poszczególnych ziemiopłodów i produkcji zwierzęcej jest iloczynem nakładów koniodni (wg dziennika gospodarczego) i kosztu 1 dnia wynikającego z podzielenia rocznego kosztu utrzymania koni przez ilość dni wykorzystania ich do pracy (po odjęciu wartości uzyskanego obornika od koni) — Jako elementy kosztu utrzymania koni wchodzi: pasze i ściółka, obsługa przy żywieniu i czyszczeniu koni, amortyzacja koni, leczenie, utrzymanie stajni i wozów. Koszt pracy fernali, podobnie jak koszt pracy traktorzystów w czasie pracy traktorem, nie jest wliczany do kosztu 1 koniodnia czy traktorodnia a podany jest łącznie w pozycji kosztu pracy robotników.
Koszty użycia do pracy traktorów, silników do młocki i kombajnów wykazane na poszczególnych rachunkach wynikają z iloczynu nakładów dni (wg zapisów dziennika gospodarczego) i średniego kosztu 1 dnia. — Właściwszą byłaby ewidencja użycia traktorów, kombajnów i innych silników w godzinach, ale wobec braku odpowiednich danych posługujemy się nakładami wyrażonymi w dniach:
- c) Amortyzacja — Do obliczeń jednostkowych kosztów produkcji 1961/62 r. zostały przyjęte odpisy amortyzacyjne środków trwałych wg nowej wyceny. —
Roczny odpis amortyzacyjny budynków wzrósł dzięki temu około 4-krotnie, zaś odpis amortyzacyjny maszyn wzrósł około 2-krotnie. — W związku z tym wzrosły jednostkowe koszty produkcji w porównaniu z podawanymi w publikacjach lat poprzednich. — Jednostkowe koszty roku poprzedniego przedstawione dla porównania w niniejszym opracowaniu zostały poprawione przy pomocy ustalonych współczynników.
- d) Pasje własne zostały wycenione wg cen zaliczeniowych, a nie wg własnych kosztów produkcji w danym gospodarstwie i roku. — Wycena pasz wg cen zaliczeniowych, które w przybliżeniu odpowiadają przeciętnym kosztom produkcji, ułatwia ocenę działalności produkcji zwierzęcej. —

- e) Koszt nawożenia organicznego (koszt obornika, koszt pracy przy wywożeniu i roztrzaskaniu obornika, koszt uprawy nawozów zielonych i poplonów na przyoranie) rozdzielony jest równomiernie na całą powierzchnię gruntów ornych i sadów.

Od ogólnej ilości wyprodukowanego obornika odejmujemy tę ilość obornika jaka jest ewentualnie zużyta na trwałe użytki zielone, inspekty, chmielniki itp., resztę zaś zaliczamy do kosztu nawożenia organicznego gruntów ornych.

- f) Koszt nawożenia mineralnego obciąża bezpośrednio te rośliny, pod które nawozy te zostały wysiane.
- g) Wycena produktów ubocznych.

Obornik jest wyceniony na podstawie metody przetwórczej w odniesieniu do ceny ziemniaków — 1 q obornika = 20 zł.

Siano zostało wycenione na podstawie przeciętnego kosztu produkcji — (1 q siana łąkowego = 50 zł, 1 q siana motylkowego = 60 zł).

Zielonka została wyceniona jako 20% ceny siana. (1 q = 10 zł).

Słoma została wyceniona jako połowa ceny siana (1 q słomy = 25 zł).

- h) Koszty pośrednie (ogólnogospodarcze i ogólnoprodukcyjne) zostały rozdzielone między poszczególne produkty proporcjonalnie do ich produkcji globalnej wyrażonej w jednostkach zbożowych.
- i) Jednostkowe koszty produkcji podane w zestawieniach są to koszty loco gospodarstwo, a więc bez doliczenia kosztu przechowania i odstawy.

6. TABELE NAKŁADÓW NA PRODUKCJĘ ROLNĄ

Tabela 1

Zestawienie zbiorcze kosztów jednostkowych, plonów roślin i wydajności zwierząt w 1961/62 r.

Wyszczególnienie	Koszt, 1 q, 1 ltr., 1 kg żywca i 1 prosięcia			Koszt brutto na 1 ha, na 1 szt. na 100 kg przyrostu tuczniaka			Plony roślin, wydajności zwierząt*)		
	PGR nisko- nakła- dowe	PGR wysoko- nakła- dowe	ogółem	PGR nisko- nakła- dowe	PGR wysoko- nakła- dowe	ogółem	PGR nisko- nakła- dowe	PGR wysoko- nakła- dowe	ogółem
Żyto ozime	284	278	281	5 046	7 234	5 995	15,1	22,0	18,1
Pszenica ozima	294	257	264	5 506	7 482	6 646	16,2	24,5	21,4
Jęczmień jary	294	258	272	4 636	6 887	5 761	14,2	23,6	18,9
Owies	261	249	255	4 895	7 005	5 895	16,5	24,6	20,3
Rzepak ozimy	426	421	422	6 001	8 551	7 250	14,1	20,3	17,2
Groch	548	599	579	4 929	6 648	5 960	9,0	11,1	10,3
Buraki cukr. przem.	54	48	50	11 575	13 155	12 453	200	254	230
Buraki pastewne	33	27	29	8 469	9 947	9 331	251	352	310
Ziemiaki	79	76	77	9 281	11 607	10 278	118	152	133
Siano łąkowe	52	63	58	1 910	2 720	2 304	37	43	40
Krowy mleczne	2,94	2,86	2,90	9 344	10 369	9 856	2 576	3 081	2 829
Jałowizna	.	.	.	4 841	5 523	5 182	2 164	2 721	2 439
Bukaty	17,0	20,7	18,8	4 544	5 439	4 974	0,629	0,502	0,568
Maciory	580	542	560	6 717	6 838	6 765	10,9	12,2	11,5
Tuczniaki	26,2	22,5	24,4	2 721	2 216	2 456	0,263	0,364	0,314

* Dla krów mlecznych — roczna wydajność mleka w litrach

Dla jałowizny — wartość przyrostu na 1 sztukę rocznie zł

Dla macior — ilość odchowanych prosiąt

Dla bukatów i tuczniaków — dzienny przyrost w kilogramach

Tabela 2

Nakłady na produkcję żyta zebranego w 1961 r.
(pełny cykl produkcji w przeliczeniu na 1 ha)

Wyszczególnienie	Jedn. miary	PGR niskonakładowe			PGR wysokonakładowe			Ogółem		
		ilość	zł	%	ilość	zł	%	ilość	zł	%
Robotnicy	dni	11,9	738	14,6	20,8	1 322	18,3	15,8	991	16,5
Konie	dni	3,6	132	2,6	6,2	197	2,7	4,7	160	2,7
Traktory	dni	1,2	342	6,8	1,4	411	5,7	1,3	372	6,2
Kombajny			109	2,2		24	0,3		72	1,2
Silniki			63	1,2		129	1,8		92	1,5
Nasiona			447	8,9		430	5,9		439	7,3
Nawozy mineralne			358	7,1		470	6,5		407	6,8
w tym										
azotowe	q	1,0			1,3			1,1		
fosforowe	q	0,9			1,3			1,0		
potasowe	q	0,9			1,4			1,0		
wapno	q	0,1			0,4			0,2		
Środki ochrony roślin			0			5			2	
Obornik			1 067	21,1		1 562	21,6		1 282	21,4
Sznurek	kg	2,7	74	1,5	3,8	103	1,4	3,2	87	1,5
Koszty og.-prod.			456	9,0		713	9,9		568	9,5
Koszty og.-gosp.			1 041	20,7		1 602	22,2		1 285	21,4
Koszt stanowiska			217	4,3		266	3,7		238	4,0
Razem			5 046	100,0		7 234	100,0		5 995	100,0
Śloma	q	30	756		44	1 110		36	910	
Koszt. prod. ziarna			4 290			6 124			5 085	
Plon	q	15,1			22,0			18,1		
Koszt 1 q ziarna			284			278			812	

Tabela 3

Nakłady na produkcję pszenicy ozimej zebranej w 1961 r.
(pełny cykl produkcji w przeliczeniu na 1 ha)

Wyszczególnienie	Jedn. miary	PGR niskonakładowe			PGR wysokonakładowe			Ogółem		
		ilość	zł	%	ilość	zł	%	ilość	zł	%
Robotnicy	dni	12,7	805	14,6	16,7	1 065	14,2	15,0	955	14,4
Konie	dni	4,3	168	3,1	5,8	182	2,4	5,2	176	2,7
Traktory	dni	1,1	338	6,1	1,3	422	5,6	1,2	386	5,8
Kombajny			42	0,8		103	1,4		77	1,2
Silniki			78	1,4		87	1,2		83	1,2
Nasiona			615	11,2		589	7,9		600	9,0
Nawozy mineralne			481	8,7		652	8,7		580	8,7
w tym										
azotowe	q	1,4			1,7			1,6		
fosforowe	q	1,3			2,0			1,7		
potasowe	q	0,9			2,2			1,8		
wapno	q	—			1,8			1,1		
Środki ochrony roślin			16	0,3		21	0,3		19	0,3
Obornik			1 074	19,5		1 451	19,4		1 290	19,4
Sznurek	kg	3,6	96	1,7	3,8	103	1,4	3,7	100	1,5
Koszty og.-prod.			480	8,7		798	10,7		664	10,0
Koszty og.-gosp.			1 090	19,8		1 746	23,3		1 470	22,1
Koszt stanowiska			223	4,1		263	3,5		246	3,7
Razem			5 506	100,0		7 482	100,0		6 646	100 0
Słoma	q	30	746		47	1 185		40	996	
Koszt. prod. ziarna			4 760			6 297			5 650	
Plon	q	16,2			24,5			21,4		
Koszt 1 q ziarna			294			257			264	

Tabela 4

Nakłady na produkcję jęczmienia jarego zebranego w 1961 r.
(pełny cykl produkcji w przeliczeniu na 1 ha)

Wyszczególnienie	Jedn. miary	PGR niskonakładowe			PGR wysokonakładowe			Ogółem		
		ilość	zł	%	ilość	zł	%	ilość	zł	%
Robotnicy	dni	9,3	577	12,4	15,2	973	14,1	12,2	775	13,5
Konie	dni	3,3	123	2,7	6,0	193	2,8	4,6	158	2,7
Traktory	dni	1,0	294	6,3	1,2	399	5,8	1,1	347	6,0
Kombajny			56	1,2		30	0,4		43	0,7
Silniki			55	1,2		101	1,5		78	1,4
Nasiona			445	9,6		481	7,0		463	8,0
Nawozy mineralne			413	8,9		457	6,6		435	7,6
w tym										
azotowe	q	1,1			0,9			1,0		
fosforowe	q	1,3			1,4			1,4		
potasowe	q	1,1			1,6			1,3		
wapno	q	0,6			1,3			0,9		
Środki ochrony roślin			15	0,3		21	0,3		18	0,3
Obornik			1 073	23,1		1 549	22,5		1 311	22,8
Sznurek	kg	3,2	86	1,9	4,0	109	1,6	3,6	97	1,7
Koszty og.-prod.			385	8,3		724	10,5		554	9,6
Koszty og.-gosp.			899	19,4		1 588	23,1		1 244	21,6
Koszt stanowiska			215	4,7		262	3,8		238	4,1
Razem			4 636	100,0		6 887	100,0		5 761	100,0
Słoma	q	18	461		31	787		25	624	
Koszt. prod. ziarna			4 175			6 100			5 137	
Plon	q	14,2			23,6			18,9		
Koszt 1 q ziarna			294			258			272	

Tabela 5

Nakłady na produkcję owsa zebranego w 1961 r.
(pełny cykl produkcji w przeliczeniu na 1 ha)

Wyszczególnienie	Jedn. miary	PGR niskonakładowe			PGR wysokonakładowe			Ogółem		
		ilość	zł	%	ilość	zł	%	ilość	zł	%
Robotnicy	dni	10,1	627	12,8	15,2	969	13,8	12,5	789	13,4
Konie	dni	3,1	112	2,3	5,3	168	2,4	4,1	138	2,3
Traktory	dni	1,1	309	6,3	1,3	439	6,3	1,2	371	6,3
Kombajny			24	0,5		36	0,5		30	0,5
Silniki			77	1,6		103	1,5		90	1,5
Nasiona			448	9,2		446	6,4		447	7,6
Nawozy mineralne			367	7,5		457	6,5		410	7,0
w tym										
azotowe	q	0,9			1,2			1,0		
fosforowe	q	1,2			1,2			1,2		
potasowe	q	1,0			1,2			1,0		
wapno	q	—			0,9			0,2		
Środki ochrony roślin			12	0,2		26	0,4		19	0,3
Obornik			1 067	21,8		1 544	22,0		1 293	21,9
Sznurek	kg	3,3	90	1,8	4,3	117	1,7	3,8	102	1,7
Koszty og.-prod.			470	9,6		781	11,1		618	10,5
Koszty og.-gosp.			1 075	22,0		1 674	23,9		1 357	23,1
Koszt stanowiska			217	4,4		245	3,5		231	3,9
Razem			4 895	100,0		7 005	100,0		5 895	100,0
Słoma	q	23	584		35	880		29	725	
Koszt. prod. ziarna			4 311			6 125			5 170	
Plon	q	16,5			24,6			20,3		
Koszt 1 q ziarna			261			249			255	

Nakłady na produkcję grochu zebranego w 1961 r.
(pełny cykl produkcji w przeliczeniu na 1 ha)

Wyszczególnienie	Jedn. miary	PGR niskonakładowe			PGR wysokonakładowe			Ogółem		
		ilość	zł	%	ilość	zł	%	ilość	zł	%
Robotnicy	dni	14,6	867	14,9	16,7	1 096	14,3	15,9	1 004	14,5
Konie	dni	4,5	148	2,5	5,6	164	2,1	5,2	158	2,3
Traktory	dni	1,1	328	5,6	1,1	294	3,8	1,1	307	4,4
Silniki			149	2,6		280	3,7		227	3,3
Nasiona			2 008	34,5		2 370	31,0		2 225	32,2
Nawozy mineralne			158	2,7		626	8,2		439	6,3
w tym										
azotowe	q	0,2			0,9			0,7		
fosforowe	q	1,0			1,8			1,5		
potasowe	q	0,8			1,7			1,4		
wapno	q	0,8			7,7			5,3		
Środki ochrony roślin			—			2	0,0		1	0,0
Obornik			1 017	17,5		1 453	19,0		1 279	18,5
Koszty og.-prod.			316	5,4		366	4,8		346	5,0
Koszty og.-gosp.			831	14,3		995	13,1		931	13,5
Razem			5 822	100,0		7 646	100 0		6 916	100 0
Słoma		16	393		20	498		18	456	
Wartość stanowiska			500			500			500	
Koszt. prod. ziarna			4 929			6 648			5 960	
Plon	q	9,0			11,1			10,3		
Koszt 1 q ziarna			548			599			579	

Tabela 7

Nakłady na produkcję rzepaku ozimego zebranego w 1961 r.

(pełny cykl produkcji w przeliczeniu na 1 ha)

Wyszczególnienie	Jedn. miary	PGR niskonakładowe			PGR wysokonakładowe			Ogółem		
		ilość	zł	%	ilość	zł	%	ilość	zł	%
Robotnicy	dni	10,7	674	11,2	18,5	1 188	13,9	14,5	926	12,8
Konie	dni	3,8	133	2,2	7,1	225	2,6	5,4	178	2,5
Traktory	dni	1,1	326	5,4	1,5	498	5,8	1,3	410	5,7
Kombajny			243	4,0		291	3,4		267	3,7
Silniki			20	0,3		69	0,8		44	0,6
Nasiona			97	1,6		96	1,1		96	1,3
Nawozy mineralne			920	15,3		1 140	13,3		1 027	14,2
w tym										
azotowe	q	2,8			4,1			3,3		
fosforowe	q	1,4			2,1			1,7		
potasowe	q	1,5			2,0			1,7		
wapno	q	2,2			2,5			2,3		
Środki ochrony roślin			158	2,6		150	1,8		154	2,1
Obornik			1 080	18,0		1 474	17,2		1 273	17,6
Sznurek	kg	2,5	67	1,1	4,1	110	1,3	3,3	88	1,2
Koszty og.-prod.			694	11,6		1 009	11,8		848	11,7
Koszty og.-gosp.			1 589	26,7		2 301	27,0		1 939	26,6
Razem			6 001	100,0		8 551	100,0		7 250	100,0
Plon	q	14,1			20,3			17,2		
Koszt 1 q ziarna			426			421			422	

Tabela 8

Nakłady na produkcję buraków cukrowych zebranych w 1961 r.

(pełny cykl produkcji w przeliczeniu na 1 ha)

Wyszczególnienie	Jedn. miary	PGR niskonakładowe			PGR wysokonakładowe			Ogółem		
		ilość	zł	%	ilość	zł	%	ilość	zł	%
Robotnicy	dni	61,7	3 904	33,7	46,8	3 084	23,4	53,4	3 448	27,7
Konie	dni	5,0	204	1,8	5,3	174	1,3	5,3	187	1,5
Traktory	dni	1,0	292	2,5	1,3	429	3,3	1,2	368	3,0
Nasiona			349	3,0		332	2,5		340	2,7
Nawozy mineralne			1 226	10,6		1 408	10,7		1 327	10,7
w tym										
azotowe	q	3,6			4,7			4,4		
fosforowe	q	1,6			2,6			2,3		
potasowe	q	2,2			3,2			2,9		
wapno	q	10,8			4,0			6,1		
Środki ochrony roślin			70	0,6		192	1,5		138	1,1
Obornik			1 054	9,1		1 525	11,6		1 315	10,6
Koszty og.-prod.			1 331	11,5		1 868	14,2		1 629	13,1
Koszty og.-gosp.			3 145	27,2		4 143	31,5		3 701	29,6
Razem			11 575	100,0		13 155	100,0		12 453	100,0
Liście	q	80	800		102	1 016		92	920	
Koszt. prod. korzeni			10 775			12 139			11 533	
Plon	q	200			254			230		
Koszt 1 q korzeni			54			48			50	

Tabela 9

Nakłady na produkcję buraków pastewnych zebranych w 1961 r.

(pełny cykl produkcji w przeliczeniu na 1 ha)

Wyszczególnienie	Jedn. miary	PGR niskonakładowe			PGR wysokonakładowe			Ogółem		
		ilość	zł	%	ilość	zł	%	ilość	zł	%
Robotnicy	dni	49,9	3 001	35,4	45,9	2 986	30,0	47,1	2 992	32,1
Konie	dni	11,3	418	4,9	10,7	335	3,4	10,9	369	4,0
Traktory	dni	1,3	372	4,4	1,7	550	5,5	1,5	477	5,1
Nasiona			339	4,0		322	3,3		329	3,5
Nawozy mineralne			1 017	12,0		967	9,7		988	10,6
w tym										
azotowe	q	3,2			3,0			3,2		
fosforowe	q	1,1			1,7			1,4		
potasowe	q	2,3			2,9			2,6		
wapno	q	5,9			2,7			4,1		
Środki ochrony roślin			64	0,8		18	0,2		37	0,4
Obornik			1 042	12,3		1 571	15,8		1 352	14,5
Koszty og.-prod.			700	8,3		1 057	10,6		910	9,8
Koszty og.-gosp.			1 516	17,9		2 131	21,5		1 877	20,0
Razem			8 469	100,0		9 947	100,0		9 331	100,0
Liście	q	25	251		35	352		31	310	
Koszt. prod.										
korzeni			8 218			9 595			9 021	
Plon	q	251			352			310		
Koszt 1 q korzeni			33			27			29	

Tabela 10

Nakłady na produkcję ziemniaków zebranych w 1961 r.
(pełny cykl produkcji w przeliczeniu na 1 ha)

Wyszczególnienie	Jedn. miary	PGR niskonakładowe			PGR wysokonakładowe			Ogółem		
		ilość	zł	%	ilość	zł	%	ilość	zł	%
Robotnicy	dni	37,6	2 307	24,9	46,8	3 008	25,8	41,5	2 607	25,4
Konie	dni	10,5	383	4,1	12,9	421	3,6	11,3	399	3,9
Traktory	dni	1,8	541	5,8	2,8	793	6,8	2,2	649	6,3
Sadzeniaki			2 071	22,3		1 950	16,8		2 019	19,6
Nawozy mineralne			462	5,0		474	4,1		467	4,5
w tym										
azotowe	q	1,0			1,4			1,1		
fosforowe	q	1,3			1,1			1,3		
potasowe	q	1,7			1,7			1,7		
wapno	q	1,0			0,1			0,7		
Środki ochrony roślin			122	1,3		238	2,0		172	1,6
Obornik			1 067	11,5		1 535	13,2		1 267	12,3
Koszty og.-prod.			714	7,7		1 021	8,8		845	8,2
Koszty og.-gosp.			1 614	17,4		2 167	18,9		1 853	18,2
Razem			9 281	100,0		11 607	100,0		10 278	100,0
Plon	q	118			152			133		
Koszt 1 q kłąbów			79			76			77	

Tabela 11

Nakłady na produkcję siana łąkowego zebranego w 1961 r.
(pełny cykl produkcji w przeliczeniu na 1 ha)

Wyszczególnienie	Jedn. miary	PGR niskonakładowe			PGR wysokonakładowe			Ogółem		
		ilość	zł	%	ilość	zł	%	ilość	zł	%
Robotnicy	dni	5,8	350	18,3	8,2	542	19,9	7,0	444	19,3
Konie	dni	3,1	119	6,2	4,2	138	5,1	3,9	128	5,6
Traktory	dni	0,4	103	5,4	0,6	204	7,5	0,5	152	6,6
Nawozy mineralne			194	10,2		373	13,7		281	12,2
w tym										
azotowe	q	0,3			0,8			0,5		
fosforowe	q	0,6			1,2			0,8		
potasowe	q	0,8			1,2			0,9		
wapno	q	0,5			0,9			0,7		
Koszty og.-prod.			359	18,8		490	18,0		423	18,4
Koszty og.-gosp.			785	41,1		973	35,8		876	37,9
Razem			1 910	100,0		2 720	100,0		2 304	100,0
Plon	q	37			43			40		
Koszt 1 q siana			52			63			58	

Tabela 12

Nakłady na bydło mleczne w 1961/62 (rocznie na 1 krowę)

Wyszczególnienie	Jedn. miary	PGR niskonakładowe			PGR wysokonakładowe			Ogółem		
		ilość	zł	%	ilość	zł	%	ilość	zł	%
Pasze		—	4 366	46,7	—	4 790	46,2	—	4 578	46,4
w tym treściwe	q	4,1	948	10,1	5,7	1 350	13,0	4,9	1 149	11,7
okopowe	q	9,6	265	2,8	13,9	433	4,2	11,8	349	3,5
Ściółka			377	4,0		381	3,7		379	3,8
Utrzym. buhai (lub inseminacja)			168	1,8		153	1,5		160	1,6
Robotnicy	dni	27,9	1 718	18,3	30,9	2 006	19,3	29,4	1 862	18,9
Konie	dni	10,0	369	3,9	11,1	385	3,7	10,6	378	3,8
Utrzymanie budynków			487	5,2		509	4,9		498	5,1
Koszty pośrednie			1 859	20,0		2 145	20,7		2 001	20,4
Razem			9 344	100,0		10 369	100,0		9 856	100,0
Ubytek wartości			234			442			337	
Ogółem			9 578			10 811			10 193	
Obornik	q	100	2 000		100	2 000		100	2 000	
Koszt prod. mleka			7 578			8 811			8 193	
Produkcja mleka	ltr	2 576			3 081			2 829		
Koszt 1 litra		2,94			2,86			2,90		

Tabela 13

Nakłady na jałowiznę w 1961/62 r. (rocznie na 1 sztukę)

Wyszczególnienie	Jedn. miary	PGR niskonakładowe			PGR wysokonakładowe			Ogółem		
		ilość	zł	%	ilość	zł	%	ilość	zł	%
Pasze		—	2 870	59,3	—	3 265	59,1	—	3 068	59,2
w tym treściwe	q	2,4	481	9,9	3,3	780	14,1	2,8	630	12,2
okopowe	q	4,6	118	2,4	6,2	193	3,5	5,4	155	3,0
Ściółka			163	3,4		160	2,9		162	3,1
Robotnicy	dni	11,1	688	14,2	12,3	775	14,0	11,7	732	14,1
Konie	dni	4,7	183	3,8	5,4	183	3,3	5,1	183	3,5
Utrzymanie budynków			199	4,1		254	4,6		227	4,4
Koszty pośrednie			738	15,2		886	16,1		810	15,7
Razem			4 841	100,0		5 523	100,0		5,182	100,0
Obornik	q		882			796			802	
Koszty przyrostu			4 013			4 754			4 380	
Wartość przyrostu			2 164			2 721			2 439	

Tabela 14

Nakłady na młode bydło opasowe (bukaty) w 1961/62 (rocznie na 1 sztukę)

Wyszczególnienie	Jedn. miary	PGR niskonakładowe			PGR wysokonakładowe			Ogółem		
		ilość	zł	%	ilość	zł	%	ilość	zł	%
Pasze			2 125	46,8		3 064	56,3		2 576	51,8
w tym treściwe	q	2,4	541	11,9	4,1	923	17,0	3,2	725	14,6
okopowe	q	6,3	373	8,2	7,1	301	5,5	6,7	339	6,8
Ściółka			258	5,7		235	4,3		247	5,0
Robotnicy	dni	10,9	702	15,4	11,2	793	14,6	11,1	746	15,0
Konie	dni	5,0	204	4,5	6,7	202	3,7	5,8	203	4,1
Utrzym. budynków			274	6,0		262	4,8		268	5,4
Koszty pośrednie			981	21,6		883	16,3		934	18,7
Razem			4 544	100,0		5 439	100,0		4 974	100,0
Obornik	q		850			1 180			1 000	
Koszt przyrostu			3 694			4 259			3 974	
Koszt 1 kg przyrostu			16,1			23,2			19,2	
Waga sprzed. szt.	kg	269			297			282		
Przyrost na 1 sztukę	kg	229			183			207		
Koszt brutto prod. bukata			5 423			7 328			6 301	
Przyrost dzienny	kg	0,629			0,502			0,568		
Koszt 1 kg żywca			17,0			20,7			18,8	

Tabela 15

Nakłady na chlewnię macior w 1961/62 r. (rocznie na 1 maciorę)

Wyszczególnienie	Jedn. miary	PGR niskonakładowe			PGR wysokonakładowe			Ogółem		
		ilość	zł	%	ilość	zł	%	ilość	zł	%
Pasze i ściółka			3 694	55,0		4 071	59,5		3 845	56,8
w tym treściwe	q	6,7	1 612	24,1	9,0	2 163	31,6	7,6	1 838	27,1
okopowe	q	16,1	968	14,4	12,2	735	10,7	14,6	874	12,9
mleko pełne	l	162	389	5,8	98	237	3,5	136	328	4,8
mleko chude	l	718	359	5,3	796	398	5,8	750	375	5,5
Opał do parnika			106	1,6		46	0,7		82	1,2
Koszt knura			437	6,5		512	7,5		467	6,9
Robotnicy	dni	18,2	1 114	16,6	15,1	937	13,7	16,9	1 043	15,4
Konie	dni	4,2	150	2,2	5,2	187	2,7	4,6	165	2,4
Utrzym. budynków			517	7,7		299	4,4		430	6,4
Koszty pośrednie			699	10,4		786	11,5		733	10,9
Razem			6 717	100,0		6 838	100,0		6 765	100,0
Ubytek wart. macior			344			520			416	
Ogółem			7 061			7 358			7 181	
Obornik			743			748			745	
Koszt prod. prosiąt			6 318			6 610			6 436	
Liczba odchowanych prosiąt		10,9			12,2			11,5		
Koszt 1 prosięcia			580			542			560	

Tabela 16

Nakłady na tucz trzody chlewnej w 1961/62 (na 100 kg przyrostu)

Wyszczególnienie	Jedn. miary	PGR niskonakładowe			PGR wysokonakładowe			Ogółem		
		ilość	zł	%	ilość	zł	%	ilość	zł	%
Pasze i ściółka			1 780	65,4		1 523	68,7		1 645	67,0
w tym treściwe	q	3,6	868	31,9	3,8	894	40,3	3,7	882	35,9
okopowe	q	10,4	625	23,0	5,1	305	13,8	7,6	456	18,6
mleko chude	ltr	240	120	4,4	290	145	6,5	266	133	5,4
Opał do parnika			53	1,9		22	1,0		37	1,5
Robotnicy	dni	5,0	321	11,8	2,8	179	8,1	3,9	247	10,1
Konie	dni	1,8	65	2,4	1,1	39	1,8	1,4	51	2,1
Utrzymanie budynków			113	4,2		82	3,7		96	3,9
Koszty pośrednie			389	14,3		371	16,7		380	15,4
Razem			2 721	100,0		2 216	100,0		2 456	100,0
Obornik	q		327			223			256	
Koszt przyrostu			2 394			1 993			2 200	
Koszt 1 kg przyrostu			23,9			19,9			22,0	
Waga sprzed. tucz.	kg	98			95			96		
Przyrost na 1 szt.	kg	83			80			81		
Koszt przyrostu na 1 sztukę			1 984			1 592			1 782	
Koszt prod. prosięcia			580			542			560	
Koszt prod. tucz. nika			2 564			2 134			2 342	
Przyrost dzienny na 1 sztukę	kg	0,263			0,364			0,314		
Koszt 1 kg żywca			26,2			22,5			24,4	